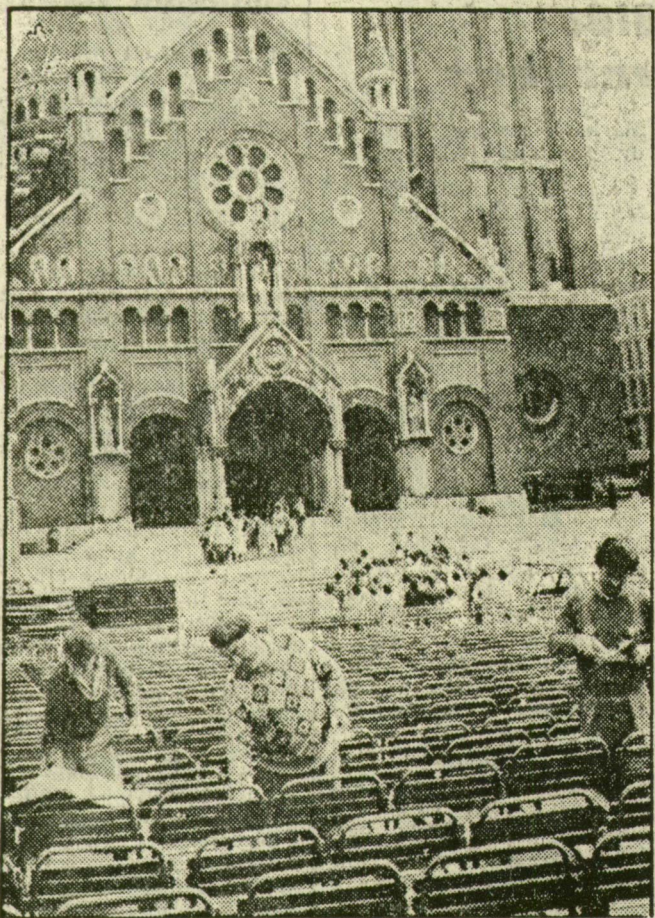

Előszézon a téren

Schmidt Andrea felvétele

Javában tart az ilyenkor szokásos előszézon a nyári szabadtéri játékok színhelyén, a Dóm téren. Mig az érdeklődő turisták kedvükre nézgelődnek, Pósa György kisiparos emberei a lakatos- és asztalosmunkákat végzik. Képünkön: a nézőtér széksorait készítik elő a fesztévez

Ünnepi ülés Dunaújvárosban

Pénteken, tegnap ünnepi ülésen emlékeztek meg a városépítés megkezdésének 35. évfordulójáról Dunaújvárosban. A település az eltelt három és fél évtized alatt az egykori pentelei halászfaluból 62 ezer lakosú nagyvárossá formálódott; 19 ezer 500 új lakás épült fel a pentelei fennsík, s létrejöttek a település kulturális, egészségügyi, szociális, közigazgatási intézményei. Ott termel a magyar kohászat egyik bázisa, a Dunai Vasmű, jelentős a város papír-, építő-, textil-, valamint műszeripara. A város gyáraiban és üzemében az éves bruttó termelési érték ma már eléri a 29 és fél milliárd forintot.

Az ünnepi ülésen „Dunaújvárosért”-emlékéremmel jutalmazták azokat, akik az elmúlt három és fél évtizedben munkásságukkal leginkább elősegítették a város fejlődését.

A Duna menti kohászváros ünnepségén részt vett a szovjetunióbeli testvérváros, Kommunárszk delegációja is. (MTI)

Egy fölfedezés után — ötven esztendővel

Konferencia Rusznyák és Szent-Györgyi tiszteletére

Amint arról már tájékoztattuk olvasóinkat, az MTA flavonoid munkabizottsága nemzetközi szimpóziumot rendezett a biológiai központban, Rusznyák és Szent-Györgyi szegedi fölfedezésének 50 éves jubileuma alkalmából. A ma véget ért tudományos konferencián mintegy ötven, a világ több országából érkezett neves tudós számolt be a flavonoidkutatás legújabb eredményeiről. Az akadémiai munkabizottság egyik vezetőjét, a szimpózium szervezőjét, dr. Gábor Miklós egyetemi tanárt kértem, hogy a laikusok számára is érthető módon beszéljen a flavonoidokról, az ezzel kapcsolatos kutatások jelentőségéről.

— Tulajdonképpen mik a flavonoidok?

— A flavonoidok a növényvilág igen elterjedt színezékei, mindennapos étkezésünkben, táplálékainkban (gyümölcsök, citrom, narancs stb.) megtalálhatók. Ezek terápiás hatását fedezte föl Rusznyák István és Szent-Györgyi Albert Szegeden, 50 évvel ezelőtt.

— Mi e fölfedezés lényege?

— Amint arról annak idején Rusznyák és Szent-Györgyi beszámolt, korábbi tapasztalataik szerint az úgynevezett purpurás megbetegedésekben (számos apró vérzés a bőrön) a C-vitamin hatástalan volt, míg a papirikivonat és a citromlé a betegségeket sokszor igen jól befolyásolta. Következésképpen a növényekben, a citromban, paprikában még egy kapillárisokra ható anyagnak kell lennie. Citromléből egy olyan anyagot izoláltak, mely a kémiai analízis alapján flavonoid bizonyult. Ez az anyag a vérlemezké változása nélküli vérszegénységgel járó állapotot meg tudta gyógyítani, és sok, az érfal fokozott átteresztő képességével társuló betegségben okozta a fehérje-permeabilitást, s növelte a hajszálerek kórosan csökkent ellenállását.

— Milyen volt a szegedi fölfedezés külföldi visszhangja?

— Rusznyák és Szent-Györgyi fölfedezése e természetes előfordulási anyagok kutatásának nagy lendületet adott. 1940-től Franciaországban a katechinek, 1950-től a Szovjetunióban a tea-

katechinek, az Egyesült Államokban a rutin nevű flavonoid vizsgálatát keresték előtérbe. Az utóbbi két évtizedet a flavonoidkutatás reneszánszának tekintik. A flavonoidmolekula variálásával a legkülönbözőbb farmakológiai hatású vegyületekhez jutottak. Eredményekben gazdag területnek bizonyult az úgynevezett flavonoidanalógok kémiai előállítás, farmakológiai és klinikai vizsgálata is. Ez utóbbi vegyületcsoportba tartozik néhány, a gyakorlatban is használt gyógyszer.

A nemzetközi flavonoidkutatók társasága 1970-ben Franciaországban alakult, kongresszusát két évenként rendezi, s az előadások anyagát könyv formában is kiadják. A társaságnak ma már 33 országból 650 tagja van. A legutóbbi kongresszusokat Toulouse-ban (1982), illetve Plovdivban (1984) rendezték, a következő színhelye Montpellier (Franciaország) lesz. Külön említést érdemel a július hónapban Buffalóban (USA) rendezendő „Növényi flavonoidok a biológiában és az orvostudományban” című konferencia.

— Kérem, szólnon néhány szót a hazai flavonoidkutatásokról!

— A hazánkban folyó flavonoidkutatások összefogására, a kutatók rendszeres tapasztalatcserejének megszervezése érdekében alakult — húsz évvel ezelőtt — a Magyar Tudományos Akadémia flavonoid munkabizottsága. A bizottság első elnöke Bognár Rezső akadémikus volt, jelenlegi elnök Farkas Loránd akadémikus. A munkabizottság szervezésében eddig hat nemzetközi szimpóziumot rendeztek, az első színhelye 1965-ben Szeged, a legutóbbi 1981-ben München volt. A nemzetközi tudományos tanácskozási anyagát az Akadémiai Kiadó és a hol-

land Elsevier Kiadó közös gondozásában, angolul jelenteti meg. Klinikáinkon, intézeteinkben a flavonoidkutatást végző orvosok, vegyészek és gyógyszerészek legújabb vizsgálati eredményeiket a hazai konferenciákon ismertetik. A munkabizottság eddig 7 hazai kollokviumot szervezett, a legutóbbit 1982-ben Szegeden.

— Megemlítené néhány kutató nevét?

A hazai flavonoidkutatásban jelentős szerepet vállalt Jeney Endre, aki munkatársával először a flavonoidoknak az ép és mérgezett izolált békaszívre gyakorolt kedvező hatását írta le. Ezen a helyen említem meg — a teljességre való törekvés nélkül — Armentano Lajos, Béli Iona, Benkő Sándor, Bentsáth Aladár, Czimmer Anna, Hámosi Arthur, Hetényi Ede, Huszák István e témában folytatott munkásságát. A flavonoidkémia világszerte elismert honi művelői a múltban Zemlén Géza, jelenleg Bognár Rezső, Farkas Loránd és iskoláik.

— Milyen haszna van az elméleti kutatásoknak a gyógyászatban?

A kutatások kiterjesztésével a gyógyászatban ma már számos flavonoidkészítményt alkalmaznak. Érdekes megemlíteni, hogy Nyugat-Németországban gyógyszerforgalomban mintegy két tucat gyógyszerben van flavonoidkészítmény, illetve jó néhány flavonoidkészítmény önálló orvosságként kapható. Hazánkban is több flavonoid tartalmú gyógyszer váltatható ki a patikákban. Az egész világon elterjedten alkalmazott, Intal néven ismert, asztmaellenes gyógyszer szintén a flavonoidok családjába tartozik.

— Köszönöm a beszélgetést.

Chikán Ágnes

Csak május 20-án mutatják be Mártélyon, s pillanatnyilag nem tudni, mikor és hol látható Szegeden — tegnap délelőtt a Bartók művelődési központ igazi közönsége, a gyerekek előtt méretett meg a szegedi színház pár művésznék friss vállalkozása, a Csinn-bumm cirkusz. Bobor György ötletére Galkó Bence rendezte ezt a zeneszínház-sorozatot, nyolc etüdjét a „Szabó család” László Endre néhai rádiós munkájának. További szereplők Herczeg Zolt, Szántó Lajos és Kovács Magdi, a zongoránál ifj. Nagy Imre (akit később Kiss Ernő is felvált majd) — illetve hat a gyerekek, akiket alaposan aktívizálnak az előadásokon. A főpróba tanúsága szerint: veszik is a lapot... A színházi kollektiva legalább egy esztendőig szeretné műsorán tartani, s felkérésre elviheti bárhová, hiszen semmiféle környezeti igényeket nem támaszt.

Párbeszéd a titkárral

Kereskedők párthizottsága

1977 márciusában alakult meg az ország négyezer-négyvenkettő nemzeti klubja. Ott lehettem az avató ünnepségen, s ott találkoztam először vele. Beszéltem, hévvel, lelkesen. Hogy így volt, csak a gesztusaiból sejtettem, mert egyetlen szavát sem értettem. Lung Milán ugyanis szerbül beszélt. Ma is ő egyébként a szegedi délszláv klub titkára, s hogy a nemzetiségiek azóta is élénk klubéletet élnek, jórészt neki köszönhető.

Legutóbbi találkozásunk története dióhéjban:

Lung íróasztalánál, jegyzőkönyvet tanulmányoz. A helyszín az MSZMP Kereskedelmi Vállalatok Bizottságának titkári irodája.

— Ezt a párthizottságot a szükség hívta életre — meddítál a titkár — lehet, hogy jól tudjuk majd szolgálni mind a vásárlók, mind a pult másik oldalán levők érdekeit. Szeretnénk jól dolgozni.

Az új párthizottság február első napjaiban alakult. Tizenkilenc gazdálkodó szervezet kommunisztái tömörít, húsz alapszervezet irányít, a párttagok száma négyezerötven.

— Nagy a terület, sok az alapszervezet, nem lehet könnyű koordinálni a munkát...

Lung bólint.

— Ez a forma azért biztos, hogy jobb feltételeket biztosít a pártmunkához az eddiginél. Koncentrálni lehet az erőket. El kell mondanom, hogy az újonnan megválasztott párthizottság átérzi felelősségét, arra törekszik, hogy mindenben érvényesüljön a testületi jelleg. Helyzetünk kétségtelesen nem könnyű, mert az irányító munka korszerű módszereit még el kell sajátítanunk.

— Legfontosabb feladataik?

— Meg kell tartani az alapellátás elvét, jó színvonalat, javítani a vásárlási feltételeket. A kereskedelemről a megyei pártterleket jegyzőkönyvébe többek között a következő sorok kerültek: „Az áruellátás szervezése összehangoltabb és nehezebb volt, mint korábban. Emiatt az áruellátás elért szintjét

több területen nem tudtuk megőrizni. A kiskereskedelmi értékesítés változatlan áron 5 százalékkal nőtt, ami kismértékben elmarad a tervezettől. A vegyipar-cikk és az élelmiszerek értékesítése bővült leggyorsabban... A lakásépítéshez szükséges anyagok kínálata csak lassan javult.”

Amikor ezekről a megállapításokról ejtek szót, a titkár kérdés nélkül is válaszol:

— A kereskedelmi dolgozók párthizottsága előtt ismeretesek a problémák, de a jobb ellátás, sajnos, nemcsak rajtunk múlik.

(Es itt érkezünk el az egyik legnagyobb gondhoz. Ami hiányzik, az drága. Mert semmi sem hiányzik olyannyira, hogy olykor-olykor ne volna belőle néhány darab. A pult alatt. A kereskedelmi morál javítható, de feltételek is szükségesek. Több áru például.)

— Bizunk az új üzemele-si formákban — mondja Lung —, ezek lehetőséget adnak arra, hogy többletjövdelemhez jussanak a dolgozók. A kereskedelemben dolgozók átlagbére 4554 forint. A lista legeslegvégén kullogunk...

— Ezért fogad el a legtöbb kereskedő borrhálót?

— Ezért is. Mi úgy gondoljuk, hogy mindenképpen szükséges a szakma etikai helyzetéről beszélni, ki kell zárni azokat a helyzeteket, amelyek visszaélésekre adhatnak alkalmat. Nagy szerepük lehet ebben a munkában a boltokban dolgozó kommunisztáknak. Az ő példamutatásukra van szükség, és arra is, hogy figyelemztessék társaikat a hibáikra.

— Sokszor került szóba mostanság, hogy megszűnt a kereskedelem úgynevezett ellátási felelőssége. Valószínű azonban, hogy a viták alvítják, hiszen az ictar azt gyártja úgyis, a kereskedelem azt rendelí úgyis, ami kelendő portéka: legyen az kenyér avagy harisnya.

— Mi úgy fogalmazunk — mondja a titkár —, hogy egy más fogalom a fontos: a kötelezettség. A jó kereskedőt különben is jellemzi, hogy kedvében akar járni a vevőnek.

(Magam hozzáteszem: alig hiszem, hogy volna olyan a pult másik oldalán álló köpenyes ember, aki örömmel venné, ha sokan reklamálnának olyan áruk hiánya miatt, amelyek könnyedén beszerezhetők.)

A kereskedők párttertekezlete harmincegy tagú bizottságot választott, a vb-nek 7 tagja van. Megalakultak a munkabizottságok is.

Lung Milán két mondatát, melyet megválasztása után mondott el a testület nevében: „Mint ágazati kereskedelmi párthizottság hozzá kívánunk járulni a kiegyensúlyozott áruellátáshoz, a tisztességes alapokon nyugvó kereskedés ügyéhez. Fontosnak tartjuk a fogyasztók érdekeinek védelmét, a kereskedelmi etika betartását. A társadalom megítélése ugyanis csak akkor lehet kedvező a munkánkról, ha mindent megteszünk annak jobbá tételéért.”

Szép program. Sok feladatot adó.

Petri Ferenc

Nagygyeházán

Nemcsak szenet, baxitot is termelnek

Fordulóponthoz érkezett most, májusban a tatabányai szénbányászati: e hónapban megkezdtek a bauxit termelését a nagygyeházi külfejtésen. A 91 éves vállalat történetében először fejtenek bauxitot, s a Tatabányai Szénbányától ezentúl már nemcsak szenet, hanem bauxitot is kap az ország.

Az új külfejtéses bányában az idén 150 000, jövőre 350 000, s ettől kezdve folyamatosan évi 500 000 tonna jó minőségű bauxitot termelnek. Az értékes nyersanyagot az Almásfüzitői Tím-földgyárba küldik feldolgozásra. A nagy kiterjedésű külfejtés különböző földtörténeli időszakokban — több millió éves korszakokkal — keletkezett bauxitot, szenet és mészkövet rejt. E há-

rom nyersanyag együttes előfordulása pártját ritkító egész Európában. A felszínhez legközelebb található a barna szén, ez alatt a mészkő húzódik, s a legalsó telepeken helyezkedik el a bauxit. Az új külfejtéses bányában tehát egyszerre három ásványi anyagot termelnek.

A későbbiekben nemcsak a külszínen, hanem több száz méter mélységből is kiaknázzák a bauxitot Nagygyeházán. Ugyanis a még épülő mélyműveléses szénbányában is jelentős mennyiségű bauxit húzódik a széntelepek alatt. Itt 1937-ben kezdik meg a fejtést, így Nagygyeházán hosszabb ideig mélyművelésből és külszínről egyaránt nyernek és szállítanak bauxitot a tím-föld-előállításához. (MTI)